

LOODUSVAATLUSED MUSTJÕE OJAL- LASTEAED (6-7a lapsed)

Programm viib lapsed loodusesse Mustjõe oja äärde Tallinnas, kus tutvutakse veekogu, ümbritseva elustiku ning lindude ja loomade tegevusjälgedega. Retke käigus tehakse loodusvaatlusi, täidetakse töölehte, kasutatakse binokleid ning osaletakse rühmatöodes ja õppemängudes.

Linnuvaatlustornis vaadeldakse linnuvaatlus toru ja binoklote abil linde ja arutletakse nii paiga-kui ka rändlindude erinevuste üle. Lisaks tutvutakse looduse vaatlemise vahenditega. Programmi jooksul arutletakse ka inimese mõju üle keskkonnale ning õpitakse keskkonnasäästlikku käitumist.

Õppeprogrammi tegevused ja ajakava:

Sissejuhatus ja reeglite kokkuleppimine (5 min) Juhendaja tutvustab ennast ning programmi sisu. Koos lepitakse kokku tore ja turvalise õppetevuse põhimõtted ning arutletakse looduses käitumise üle, pöörates eraldi tähelepanu veekogu ääres liikumisele ja tegutsemisele.

Tööpaaride moodustamine ja töölehe tutvustus (10 min) Lapsed leiavad endale paarilise, iga paar saab töölehe ja binokli.

Retke jooksul kantakse töölehele erinevaid

loodusvaatlusi ja tähelepanekuid (6 ülesannet), näiteks leitakse foto järgi kopra näritud puu, vaadeldakse sinikael-parti või joonistatakse pilliroogu. Samuti selgitatakse binokli kasutamist.

Loodusvaatlused Mustjõe oja ääres (1h) hõlmavad **oja kui veekogu vaatlust**: arutletakse selle alguse ja suubumise üle, jälgitakse vee liikumist ja kaldavorme ning käsitletakse oja tähtsust elukeskkonnana erinevatele liikidele.

Vaadeldakse ka inimtegevuse jälgi, näiteks prügi olemasolu, ning arutletakse nende mõju üle loodusele. Lisaks vaadeldakse **oja ümbruses kasvavaid puid**, nimetatakse äratuntavaid liike ning pööratakse tähelepanu vastavalt kevadele või sügisele nende tunnustele, nagu lehed, koor, tüvi, juured, pungad, raagus olek. Lahendatakse individuaalselt puude juures meeltega seotud ülesanne.

Ümbruses otsitakse **metsloomade ja lindude tegevusjälgi**, nagu rajad, jäljed pinnasel ja toitumisjäljed, mis annavad aimu piirkonnas tegutsevatest liikidest. **Õppemängus**

„**Tegevusjäljed**“ jaotatakse lapsed loendamise teel nelja rühma ning iga rühm seob piltidel kujutatud tegevusjäljed õigete loomade ja lindude piltidega, mille järel toimub ühine arutelu juhendajaga.

Lindude vaatlemisel oja ääres ja ümbruskonnas kasutatakse lihtsustatud linnumäärajat ning arutletakse lindude toitumise ja rände üle. **Õppemängus „Vii mind koju“** täidavad lapsed järjest ülesandeid, mis suunavad neid viima paberil erinevaid vihjeid õigete loomade või lindude pildiümbrikute juurde; ülesanded võivad sisaldada lugemist, mõistatusi, fotosid kehaosadest, poegadest või muinasjututegelastest. Tegevuse lõpus küsitakse, mitu ülesannet keegi lahendada jõudis.

Pilliroo vaatlusel tutvutakse ühe meie pikima taimega ning arutletakse roostiku rolli üle lindude elupaigana ja pilliroo kasutamise üle inimeste poolt. Iga paar püüab leida võimalikult pika pilliroo varre. Mõõdame koos pikima varre.

Oja suubumine Tallinna lahte- vaatleme oja suudme kohta, kus algab Tallinna laht. Arutame, et laht on Läänemere osa ehk meri. Miks see on oluline inimestele mitmel moel?: seal toimub laevandus ja sadamate tegevus, inimesed kasutavad seda vaba aja veetmiseks, näiteks ujumiseks, purjetamiseks ja kalastamiseks, ning laht aitab reguleerida ka veevarusid linnapiirkonnas. Lisaks pakub see elupaika paljudele kaladele ja lindudele, toetades ka kohaliku looduse mitmekesisust. Lapsed saavad arutleda, kuidas hoida meie mere ja ka teiste veekogude tervist.

Linnuvaatlus Mustjõe linnuvaatlustornist toimub kahes rühmas: üks rühm liigub koos juhendaja ja õpetajaga torni, samal ajal kui teine rühm õpetajaga tutvub all infostendiga, kus õpitakse tundma Mustjõe piirkonna linde ja leitakse sulestiku piltidele vastavad liigid. Tornis vaadeldakse linde binoklite ja linnuvaatlustoruga ning juhendaja abiga määratakse nähtud liike. Pärast mõlema rühma vaatlusi võetakse tulemused infostendi abil kokku ning arutletakse lindude talvise toimetuleku, ränd- ja paigalindude erinevuste üle. Juhendaja tutvustab lindude sulgi ja munade näidiseid, mida lapsed saavad ka ise kätte võtta.

Söögipaus/piknik linnuvaatlus torni juures (15 min).

Looduse vaatlemise abivahendite tutvustus (10 min) Lapsed tutvuvad lähemalt linnuvaatlustoru ja rajakaameratega ning arutletakse, kuidas need aitavad loodust häirimata jälgida. Samuti tutvustatakse varjeriieetust ja varjetelki kui vahendeid, mis võimaldavad looduses märkamatult tegutseda. Lastel on võimalus vahendeid ise proovida ja kasutada.

Töölehtede kokkuvõte, analüüs ja arutelu õpitu kohta (15 min) Võetakse kokku retke jooksul tehtud loodusvaatlused ning lapsed jagavad oma tähelepanekuid ja kogemusi.

Tagasitulek retke alguskohta (20 min) Sõnaketi mäng täna vaadeldud loodusobjektide-ja nähtuste kohta.

Õpitulemused:

Programmi läbimisel laps:

- mõistab, et oja on elukeskkond erinevatele taimedele ja loomadele ning oskab kirjeldada selle tähtsust looduses.
- oskab looduses esinevaid objekte ja nähtusi märgata ja kirjeldada, sealhulgas puid, linde ning loomade tegevusjälgi.
- teab, kuidas inimese tegevus võib loodust mõjutada, ning oskab tuua näiteid keskkonda säästvast käitumisest.
- oskab kasutada lihtsamaid looduse vaatlemise vahendeid, nagu binokkel, ning järgida juhiseid nende kasutamisel.
- teab, et linnud erinevad oma eluviisi poolest ning oskab eristada ränd- ja paigalinde ning kirjeldada nende toimetulekut eri aastaegadel.

Programm käsitleb **keskkonna ja jätkusuutliku arengu** teemat, lapsed jälgivad looduses inimtegevuse mõju ja arutlevad, kuidas nende käitumine keskkonda mõjutab, õppides samal ajal säästvalt tegutsema.

Programm vastab alushariduse riiklikule õppekavale § 17. Valdkond Mina ja keskkond

11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;

13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;

Meetodid: vaatlus, rühmatöö, paaris töö, töölehe täitmine, õppemäng

Vahendid: Tööleht paari peale, pliitased ja kirjutus alused paari peale, binokkel paari peale, linnuvaatlustoru, rajakaamerad 3, varjeriitetus 4, varjetelk, õppemängude pildid ja ülesanded, linnumunade näidised, linnusulgede näidised, mõõdulint.

Lõimingud: matemaatika, keel ja kõne, liikumine, kunst

Üldpädevused: mänguoskused, sotsiaalsed oskused, tunnetus- ja õpioskused

Juhis õpetajale:

- Enne programmi toimumist täpsustame õppejuhi-või õpetajaga korralduslikku poolt, laste eripärasid ning võimalikku programmi kohandamist
- Palume tulevase programmi peamisi teemasid lastele eelnevalt tutvustada
- Programmi ajal palume õpetajatel aidata laste tähelepanu hoida ning praktiliste tegevuste korral vajadusel abistada, vajalik on õpetaja abi linnuvaatlus tornis
- Pärast programmi palume täita elektrooniline tagasiside küsimustik ja kinnistada peamisi teemasid edaspidistes õppetegevustes endale sobivate meetoditega

Lisainfo:

Programmi sobib koolieelikutele.

Kohtume Mustjõe bussipeatuses Paldiski mnt. Tallinnas [SIIN](#)

Rocca al Mare piirkond on Tallinna üks parimaid linnuvaatluskohti, kuna on oluline peatumispaik ja toitumisala kaitsealustele lindudele. Asudes kõrgendikul, on Stroomi-Rocca al Mare kergliiklustee ääres oleva 9m kõrguse vaatlustorni absoluutne kõrgus ligi 13m.

Liigume tasasel metsarajal ning osaliselt kergliiklusteel.

Lastel palume selga panna ilmastikule vastav riietus, kaasa võiks võtta midagi söödavat ja veepudeli, kuna peame pikniku pausi.

Programm on kohandatav ka erivajadusega õpilastele, kuid eelnevad kokkulepped on vajalikud. Liikumispuudega õpilastele see programm ei sobi. Erisoovidest palume teada anda programmi broneerimisel.

Kestvus: 2 tundi ja 15 min.